

Yliopistonkatu 4
Arkkitehtuurikutsukilpailu
16.6.-31.10.2014

Kilpailuohjelma

Helsingin yliopisto

Yliopistonkatu 4, kilpailuohjelma

1. Kilpailukutsu

1.1 Kilpailun järjestäjät

Helsingin yliopisto järjestää arkkitehtuurikutsukilpailun yliopiston nykyisen hallintorakennuksen (Yliopistonkatu 4) peruskorjauksen ja uudistamisen suunnittelusta. Rakennuksen omistaa Helsingin yliopiston rahastot. Kilpailu toteutetaan yhteistyössä Suomen Arkkitehtiliiton kanssa soveltaen arkkitehtiliiton kilpailusääntöjä.

1.2 Kilpailun tarkoitus ja tavoitteet

Kilpailun tarkoitus on löytää suunnitelma ja arkkitehtisuunnittelijat Yliopistonkatu 4 peruskorjaukselle, jossa rakennuksen käyttö muuttuu. Yliopistohallinto siirtyy muihin yliopistorakennuksiin ja Yliopistonkatu 4 muutetaan peruskorjauksen yhteydessä uudenaikaiseksi, yliopiston yhteiseksi monipuoliseksi toimintaympäristöksi ja vierailukeskukseksi, uudeksi Tiedekulmaksi. Kerrokset 3.-6. rakennetaan Tiedekulman toiminta-ajatusta tukevien yritysten toimitiloiksi.

Helsingin yliopisto avasi ensimmäisen Tiedekulman designpääkaupunkivuonna 2012 Aleksanterinkatu 7:ssä. Tavoitteena oli uudenlainen, rento, matalan kynnyksen kohtaamispaikka yliopistolaisille ja kaupunkilaisille. Tieteen tuominen katutasolle oli suuri menestys. Tilassa järjestettiin vuoden 2012 aikana yli 700 eri tiedeteemoihin liittyvää esitystä ja yli 400 työpajaa kaikenikäisille kaupunkilaisille. Tilassa toimi lisäksi kahvila, kirjakauppa ja yliopistotuotteiden myymälä. Kävijöitä riitti päivittäin 300 - 500.

Tiedekulman suuri suosio sai yliopiston jatkamaan Tiedekulman toimintaa, vaikka alkuperäisissä tiloissa käynnistyi peruskorjaus. Tiedekulma sai 2013 uuden kodin Porthaniasta. Nykyinen tila on pieni, eikä sitä ole mahdollista kasvattaa. Vuonna 2015 valmistuu Aleksanterinkatu 7:n liiketilaan laajennus Tiedekulma-toiminnoille.

Entistä suurempi ja sisällöltään monipuolisempi Tiedekulma sijoittuu peruskorjattavaan nykyiseen hallintorakennukseen, Yliopistonkatu 4. Uuden Tiedekulman toimintoja ja sisältöä on ideoitu lukuisissa työpajoissa professori Jarmo Suomisen johdolla ja näin on muodostunut Tiedekulman uusi konsepti.

Tavoitteena on saada jatkosuunnittelun pohjaksi ratkaisu, joka on

- asetettuja sisällöllisiä ja toiminnallisia tavoitteita toteuttava
- arkkitehtonisesti korkeatasoinen ja yleisilmeeltään kiinnostava
- tiloiltaan logistisesti selkeä, monikäyttöinen ja toiminnan tarpeiden mukaan myös joustavasti muunneltava
- rakennusinvestointina toteuttamiskelpoinen
- elinkaaritaloudellisesti tehokas ja ympäristöystävällinen
- taloteknisiltä ratkaisuiltaan sellainen, että tilojen helppo muunneltavuus toteutuu
- toimintaympäristönä esteetön

1.3 Kilpailuun kutsutut arkkitehtitoimistot

Suunnittelukilpailua koskeva EU-hankintailmoitus julkaistiin 17.4.2014. Osallistumishakemuksia saatiin määräaikaan, 22.5.2014 mennessä 47 kpl. Ilmoittautuneista valittiin referenssien perusteella kolme ja sen jälkeen arvonnalla kolme kilpailijaa.

EU-ilmoittautumismenettelyn jälkeen kilpailuun on kutsuttu seuraavat arkkitehtitoimistot:

- Anttinen Oiva Arkkitehdit Oy ja Kuudes kerros Oy
- Arkkitehtitoimisto K2S Oy
- Arkkitehtitoimisto Laatio Oy
- Jeskanen - Repo - Teränne Arkkitehdit Oy
- JKMM Arkkitehdit
- Vahanen-yhtiöt EDUARCH / Arkkitehtitoimisto Innovarch Oy

On suositeltavaa, että kilpailijat käyttävät rakenne- ja talotekniikka-asiantuntijoita sekä muita tarpeelliseksi katsomiaan asiantuntijoita kilpailuehdotusta laatiessaan.

1.4 Palkkiot

Kaikille hyväksytyyn kilpailutyön määräajassa luovuttaneille kilpailijoille maksetaan palkkiona 15.000 € (+ alv 24%).

Palkkio maksetaan kilpailun ratkettua. Suomen Arkkitehtiliitto vähentää palkkiosta 10 % kilpailijoiden nimeämän tuomarin palkkiota ja muita kuluja varten. Palkkio maksetaan palkintolautakunnan tehtyä päätöksensä ja sen tultua julkiseksi.

1.5 Palkintolautakunta

Palkintolautakuntaan kuuluvat Helsingin yliopiston nimeäminä:

- toimitilajohtaja, arkkitehti Anna-Maija Lukkari
- kiinteistöjohtaja Teppo Salmikivi
- yliarkkitehti Eija Vuori
- viestintäjohtaja Kirsti Lehmusto
- markkinointiviestintäpäällikkö Tanja Paananen

Kilpailijoiden valitsema edustaja:

- arkkitehti Sarlotta Narjus

Nimetyt asiantuntijat:

- professori Jarmo Suominen, Aalto-yliopisto
- arkkitehti Anne Karppinen, Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto
- hallintojohtaja Esa Hämäläinen, Helsingin yliopisto
- apulaisjohtaja Aimo Hämäläinen, Helsingin yliopisto, Tila- ja kiinteistökeskus
- projektipäällikkö Henri Jyrkkäranta, Helsingin yliopisto, Tila- ja kiinteistökeskus
- rakennuttajainsinööri Hannu Honkanen, Helsingin yliopisto, Tila- ja kiinteistökeskus
- liikuntajohtaja Mika Suikki, Helsingin yliopisto, Unisport

Palkintolautakunta voi kuulla myös muita tarpeelliseksi katsomiaan asiantuntijoita. Asiantuntijat eivät osallistu arvosteluun.

Palkintolautakunnan puheenjohtajana toimii toimitilajohtaja Anna-Maija Lukkari ja sihteereinä suunnittelija Satu Juvanen ja projektipäällikkö Jussi Tuomola Helsingin yliopiston Tila- ja kiinteistökeskuksesta.

1.6 Kilpailuohjelman hyväksyminen

Järjestäjät, palkintolautakunta ja Suomen Arkkitehtiiliiton kilpailusihteeri ovat hyväksyneet tämän kilpailuohjelman liiteasiakirjoineen.

1.7 Ohjelma-asiakirjojen luovutus ja kilpailuseminaari

Kilpailijat saavat ohjelma-asiakirjat DVD-levyllä kilpailuseminaarissa. Jos kutsutusta toimistosta ei ole edustajaa, DVD-levy postitetaan seuraavana työpäivänä.

Kilpailuseminaari pidetään 18.6.2014 kello 14.00 – 16.00 Porthanian salissa PIII, osoitteessa Yliopistonkatu 3.

Tilaisuudessa esitellään kilpailun lähtökohtia ja tavoitteita ja kilpailijoilla on mahdollisuus esittää kysymyksiä kilpailun järjestäjille. Tilaisuuden jälkeen on mahdollisuus käydä kilpailukohteessa.

1.8 Kilpailuaika

Kilpailu alkaa 16.6.2014 ja päättyy 31.10.2014.

2. Kilpailutekniset tiedot

2.1 Ohjelma-asiakirjat

Kilpailun ohjelma-asiakirjat ovat:

Tämä kilpailuohjelma, joka sisältää seuraavat liitteet:

1. Tiedekulman konsepti, pdf (Jarmo Suominen)
2. Kilpailualueen sijainti ja rajausta, pdf
3. Kaupunkirakennekuva, jpg, tif
4. Kilpailualueen kantakartta, dwg
5. Kilpailualueen voimassa oleva asemakaava 1:500, pdf
6. Aleksanterinkatu 7, julkisivut, dwg
7. Kauppakeskus Kluuvin pohja- ja leikkauspiirustuksia, dwg
8. Fabianinkatu 33 (Yliopiston päärakennus) julkisivupiirustuksia, dwg
9. Yliopistonkatu 3 (Porthania) julkisivupiirustuksia ja asemapiirros, dwg
10. Yliopistonkatu 4 -rakennuksen pohjapiirrokset, julkisivut, leikkaukset nykytilanteesta, dwg
11. Ilmakuvia kilpailualueesta, jpg
12. Valokuvia nykyisestä rakennuksesta ja lähiympäristöstä, jpg
13. Julkisivusovitusten pohjakuvat, jpg
14. Rakennushistoriallinen selvitys, pdf

2.2 Kilpailua koskevat kysymykset

Kilpailijoilla on mahdollisuus tehdä kilpailua koskevia kysymyksiä. Ne tulee lähettää palkintolautakunnan sihteerille postitse tai sähköpostitse alla olevaan osoitteeseen siten, että ne ovat perillä viimeistään 15.8.2014. Kirjekuoreen tai sähköpostin otsikoksi tulee merkitä: "Yliopistonkatu 4, Arkkitehtuurikilpailukysymys"

**Helsingin yliopisto, Tila- ja kiinteistökeskus/
Satu Juvanen
PL 53
00014 Helsingin yliopisto tai satu.juwanen@helsinki.fi**

Palkintolautakunta käsittelee kysymykset nimettöminä. Kysymykset ja palkintolautakunnan niihin laatimat vastaukset toimitetaan sähköpostitse samansisältöisinä kaikkien työryhmien nimetyille yhteyshenkilöille viimeistään 29.8.2014.

2.3 Kilpailun ratkaiseminen, tulosten julkaiseminen ja näytteillepano

Kilpailu pyritään ratkaisemaan joulukuun 2014 aikana. Arvioinnista laaditaan arvostelupöytäkirja, joka sisältää kilpailun yleisarvioinnin ja ehdotuskohtaisen arvioinnin.

Kilpailun ratkettua tulos ilmoitetaan välittömästi voittaneen ehdotuksen tekijöille ja muille kilpailun osanottajille. Kilpailun ratkettua järjestetään tulosten julkistamistilaisuus, johon kilpailijat kutsutaan. Tiedotusvälineille ratkaisusta ilmoitetaan julkistamistilaisuudessa. Kilpailun tulos julkaistaan ainakin Arkkitehti uutisissa sekä Suomen Arkkitehtiiliiton verkkosivuilla (www.safa.fi) ja Helsingin yliopiston verkkosivuilla (www.helsinki.fi).

Ehdotukset ja palkintolautakunnan pöytäkirja, jossa jokainen työ on arvioitu, asetetaan näytteille julkistamistilaisuuden jälkeen.

2.4 Jatkotoimenpiteet kilpailun seurauksena

Kilpailulla haetaan arkkitehtisuunnittelijaa Yliopistonkatu 4 muutos- ja korjaustöille. Palkintolautakunta antaa suosituksen jatkotoimenpiteiksi kilpailun tuloksen perusteella.

Tavoitteena on toteuttaa hanke integroituna projektitoimituksena, jossa toimijat ovat sopimussuhteessa sekä tilaajaan että toisiinsa. Tavoitteena on tehdä toimeksianto kilpailun voittajan kanssa ja voittaja osallistuu muiden osapuolten valitsemiseksi käytäviin neuvotteluihin. Tavoitteena on muodostaa hankkeen toteuttamiseksi mahdollisimman hyvä ja yhteistyökykyinen organisaatio, jossa ovat mukana alusta asti tilaajan ja arkkitehdin lisäksi rakennus- ja talotekniikkaurakoitsijat ja suunnittelijat.

2.5 Kilpailuehdotuksen käyttöoikeus

Kilpailun järjestäjällä on kilpailuehdotuksiin omistusoikeus. Tekijänoikeudet jäävät ehdotusten laatijoille. Toimeksiannon saaneilla suunnittelijoilla on oikeus käyttää hyväkseen muiden ehdotusten aiheita ja ideoita tekijänoikeuslain puitteissa. Kilpailun järjestäjä saa oikeuden käyttää ja julkaista kilpailuehdotusten materiaalia. Safalla on kilpailuehdotusten julkaisu-oikeus.

2.6 Ehdotusten määrä osanottajaa kohden

Jokainen kutsuttu arkkitehtitoimisto saa jättää yhden kilpailuehdotuksen.

2.7 Kilpailuehdotusten vakuuttaminen

Kilpailun järjestäjät eivät vakuuta kilpailuehdotuksia.

2.8 Kilpailun säännöt ja kilpailukieli

Kilpailussa noudatetaan tätä kilpailuohjelmaa ja Suomen Arkkitehtiiton kilpailusääntöjä (www.safa.fi).

Kilpailukieli on suomi.

3. Asemakaavalliset ja kaupunkikuvalliset lähtökohdat

3.1 Asemakaavatilanne

Yliopistonkatu 4:n tontilla (kortteli 36, tontti 5) on voimassa asemakaava nro 8662, joka on vahvistettu 27.1.1984. Asemakaavan mukaan tontti on Hallinto- ja virastorakennusten korttelialue (YH). Tontin rakennusoikeus on 5725 k-m². Tontille on myöhemmin myönnetty poikkeuslupa sijoittaa liikunta- ja museotiloja kellarikerrokseen. Suunniteltu rakennushanke on tarkoitus toteuttaa asemakaavaa muuttamatta ja haki- en tarvittaessa lupia vähäisille poikkeamille.

Sama asemakaava nro 8662 on voimassa myös Aleksanterinkatu 7:n tontin osalla. Aleksanterinkatu 7:n rakennus on suojeltu.

Korttelin 36 tonttia 22 (Kluuvin kauppakeskus) koskee uudempi asemakaava nro 11922, hyväksytty 18.6.2010. Tontin rakennukset ovat osin suojeltuja.

Välittömästi tontin vieressä on voimassa ns. Vanhan kaupunginosan asemakaava- alue (asemakaava nro 8980, vahvistettu 8.1.1988), jossa rakennukset ja niitä ympäröivät katu- ja aukiotilat ovat kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja kaupunkikuvallisesti suojeltavia.

Korttelin 36 kohdalla on voimassa lisäksi Keskustan huoltotunnelin maanalainen asemakaava nro 11300, joka on vahvistettu 15.12.2004.

3.2 Yleiskaava

Helsingin yleiskaava 2002:ssa alue on keskusta- aluetta, kulttuurihistoriallisesti arvokasta aluetta ja kävelykeskusta- aluetta. Uusi yleiskaava on parhaillaan tekeillä. Uutta yleiskaavaa laadittaessa on korostettu toimitilojen säilymistä keskustassa sekä kadunvarren myymälä- ja asiakaspalvelutilojen säilyttämistä.

Korttelin kohdalla on voimassa maanalainen yleiskaava nro 11830, joka on vahvistettu 8.12.2010.

3.3 Liikekeskustan kaavoitus- ja kehittämisperiaatteet

Kaupunginhallituksen 24.8.1987 hyväksymien liikekeskustan kaavoitus- ja kehittämisperiaatteiden mukaan tontti on liike- ja toimistorakennusten korttelialuetta, jossa kadunvarsirakennuksen ensimmäinen kerros on varattava myymälä- ja asiakaspalvelutiloiksi. Periaatteiden mukaan pihatilat voidaan kattaa lasikatteilla.

3.4 Rakennettu kulttuuriympäristö (RKY –alue)

Senaatintori ympäristöineen ja Helsingin yliopiston rakennukset (Keskustakampus) ovat valtakunnallisesti merkittävää kulttuurihistoriallista Rakennettu kulttuuriympäristö RKY-aluetta (Museovirasto 22.12.2009).

3.5 Kävelykeskustan suunnittelu

Kaupunki suunnittelee Helsingin keskustaa kävelykeskusta-alueena. Kävelykeskusta tarkoittaa jalankulkukatuja, aukioita, levennettyjä jalkakäytäviä ja parannettuja suoja- teitä sekä korttelin sisäisiä jalankulkuyhteyksiä. Kaupunkisuunnitteluvirasto aloittaa vuonna 2015 kävelykeskustan asemakaavallisen ja liikenteellisen yleissuunnitelman laatimisen. Yliopistonkatu 4 tontti on osa kävelykeskusta-aluetta. Kävelykeskustan suunnittelussa kaupunkisuunnitteluvirasto selvittää koko Yliopistokampuksen jalanku- lun kehittämistä sekä Yliopistonkadun kävelykadun kaupunkikuvallista ja toiminnallista parantamista. Samalla laaditaan myös pyöräilyn olosuhteiden parantamissuunnitel- mia.

3.6 Muu ympäristö, läheiset rakennukset

3.6.1 Yliopiston päärakennus, Fabianinkatu 33

Korttelin Senaatintorin puoleinen ns. vanha puoli valmistui 1832, arkkitehtina oli C. L. Engel. Fabianinkadun puoleinen, arkkitehti J.S. Sirenin suunnittelema ns. uusi puoli valmistui 1937. Päärakennuksessa on mm. yleisiä luento- ja juhlasaleja, opiskelija- ja henkilöstöravintola sekä hallinto- ja laitostiloja. Päärakennukseen avataan 2015 Yli- opistomuseon uusi päänäyttely.

3.6.2 Porthania, Yliopistonkatu 3

Arkkitehti Aarne Ervin suunnittelema Porthania valmistui 1957. Rakennuksessa on mm. oikeustieteellisen tiedekunnan tilat, yleisiä luentosaleja, opiskelija- ja henkilökun- taravintola, liikuntasali, piirustuslaitos ja nykyinen Tiedekulma. Pääosa Porthanian korttelin rakennuksista on yliopistorakennuksia ja korttelin läpi kulkee rakennukset yhdistävä sisäinen jalankulkuväylä Porthaniasta aina uuteen Kaisa-kirjastoon saakka.

3.6.3 Fabiania, Fabianinkatu 35

Rakennus on rakennettu kolmessa eri vaiheessa, keskiosa 1847 (Jean Wik), Kirkko- kadun siipi 1890 (Gustaf Nyström) ja Yliopistonkadun siipi 1897 (Gustaf Nyström).

Fabiania on osa Kansalliskirjaston korttelikonaisuutta. Unioninkadun puoleisen pääkirjaston peruskorjaus kestää syksyyn 2015. Siihen asti kansalliskirjaston pää- sisääkäynti on Fabianinkadun puolella.

3.6.4 Aleksanterinkatu 7

Arkkitehti Ole Gripenbergin suunnittelema rakennus valmistui 1932 Helsingfors Spar- bankin pääkonttoriksi. Siinä on pitkään ollut yliopiston laitoksia, viimeksi teologinen tiedekunta. Käynnissä olevan peruskorjauksen jälkeen tilat siirtyvät ympäristöministe- riön käyttöön huhtikuussa 2015.

3.6.5 Kluuvin kauppakeskus

Kauppakeskus muodostuu viidestä eri-ikäisestä rakennuksesta, jotka on yhdistetty toisiinsa. Vanhimmat ovat peräisin 1800-luvulta, niistä on säilytetty ainoastaan julkisi- vut. Kauppakeskuksen konseptia ja tiloja uudistettiin viimeksi vuonna 2011.

4. Suunnitteluohjeet

4.1 Kilpailun sisällölliset tavoitteet ja suunnitteluperiaatteet. (Jarmo Suominen)

Tavoitteena on suunnitella aktiivinen ja inspiroiva kohtaus- ja yhdessä tekemisen paikka Helsingin yliopistolle.

Paikka,

- joka on dynaaminen ja sopeutuu joustavasti käyttäjiensä tavoitteisiin, inspiroi yhdessä tekemiseen ja tuottaa onnistumisen kokemuksia,
- joka tarjoutuu opiskelijoiden, opettajien ja käyttäjiensä arkeen heille soveltuvalla tavalla, arjen tekemistä tukien,
- jonka teknologiat tukevat tiedon ja osaamisen yhteisluontia.

Kilpailun sisällölliset tavoitteet on esitetty tunnistetun, käyttäjien kokemuksesta syntyvän asiakasarvon näkökulmasta. Tavoitteena on luoda olosuhteet, joissa tämä asiakasarvo on koettavissa seuraavilla tavoilla:

1. Symboliset tavoitteet

Suunnittelun fokus on merkityksissä ja ratkaisun identiteetissä. Tavoitteena on kehittää ratkaisu, joka mahdollistaa tiedeviestinnän ja yhdessä tekemisen inspiroivana, motivoivana ja avoimena.

2. Emotionaaliset, kokemukselliset tavoitteet

Inspiroiva ja dynaaminen kokemus jossa fokus on vuorovaikutuksessa. Suunnittelu-ratkaisun tulisi luoda olosuhteet onnistumisen, yhdessä tekemisen ja oppimisen kokemuksille.

3. Toiminnalliset tavoitteet

Ratkaisun tulee tukea käyttäjiensä arkea, olla avoin ja tarjota olosuhteet ja palvelut oppimisprosessien arkeen. Tilallisesti ratkaisun tulee olla selkeästi tarjoutuva ja saavutettava. Tarjoutuvien komponenttien tulisi olla intuitiivisesti saavutettavissa ja selkeästi organisoitu.

4. Ekonomiset tavoitteet

Ratkaisun tulisi mahdollistaa kustannustehokas tilojen yhteiskäyttö ja käytön erilaiset aikasyklit. Ratkaisun osat muodostavat kokonaisuuden, joka on jaettavissa joustavasti erilaisille käyttäjäryhmille ja käyttäjätarpeisiin.

5. Teknologiset tavoitteet

Valitut teknologiat tulee suunnitella niin, että ne tukevat symbolisia, emotionaalisia, toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita. Teknologioiden tulee mahdollistaa joustava käyttö, erilaiset tilanteet ja yhdessä tekeminen.

4.2 Kilpailualue

Kilpailualue käsittää nykyisen rakennuksen Yliopistonkatu 4 sekä sen piha-alueen ja rakennuksen liittymisen viereisiin katualueisiin. Pääpaino on rakennuksen katutasoa lähellä oleviin kerroksiin K1, 1 ja 2 sijoittuvassa uudessa Tiedekulmassa sekä rakennuksen katujulkisivuissa.

4.3 Olemassa oleva rakennus, Yliopistonkatu 4

Yliopiston hallintorakennus valmistui 1977 arkkitehti Toivo Korhosen suunnitelmien mukaan. Rakennuksessa on kuusi maanpäällistä ja viisi kellarikerrosta. Noin puolet rakennuksesta on maan alla. Rakennuksen pohjapiirustukset ovat kilpailuohjelman liitteenä (liite 10).

Materiaalivalinnat ja rakenneratkaisut ovat ajalleen tyypillisiä: betonielementtejä, alumiini-ikkunat ja -ovet. Arkkitehtuuri on niukkaeleistä. Julkisivusommittelu perustuu betonisten umpiosien ja ikkuna-aukkojen suhteisiin. Toimistokerrosten pohjaratkaisuna on kaksoiskäytäväjärjestelmä ja ns. koppikonttoriperiaate. Rakennuksen nykytila ja tilojen käyttö on kuvattu tarkemmin rakennushistoriaselvityksessä, joka on yksi kilpailuohjelman liitteistä (liite14).

Rakennus on peruskorjauksen tarpeessa mm. tilaratkaisujen, sosiaalitilojen, julkisivuelementtien ja niiden saumausten heikon kunnon vuoksi. Talotekniset järjestelmät ovat valtaosin alkuperäisiä ja uusittava kokonaan.

4.4 Kaupunkikuvalliset suunnitteluperiaatteet

Tiedekulma tulee olemaan Helsingin kävelykeskustaa ja katutason ilmettä ja toimintaa elävöittävä paikka. Toiminta voi liittyä katutilaan esimerkiksi ulkotarjoilualueiden ja erilaisten tapahtumien avulla.

Tavoitteena on, että uuden Tiedekulman myötä yliopiston keskustakampuksesta muodostuu selkeä kampusalue, jossa Tiedekulman toiminta muodostaa eräänlaisen sydämen. Tiedekulma liittyy toiminnallisesti vastapäätä olevaan Porthanian aukioon ja yliopiston päärakennukseen. Tavoitteena on avata Yliopistonkadun ja Fabianinkadun kulmaa niin, että siihen muodostuu entistä avoimempi ja läpinäkyvämpi tila. Tavoitteena on myös, että uudet tilaratkaisut lisäävät yliopiston ja sen palvelujen näkyvyyttä, vetovoimaisuutta ja saavutettavuutta.

Yliopistonkatu 4 on osa eri-ikäisten yliopistorakennusten muodostamaa kokonaisuutta. Suunnittelussa tulee ottaa huomioon rakennuksen sijainti kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja kaupunkikuvallisesti suojeltavien Helsingin keskustan merkkirakennusten vieressä. Uuden ilmeen suunnittelussa tulee kiinnittää huomiota erityisesti pitkiin kaupunkinäkyymiin eri suunnista.

Helsingin keskustan suunnitteluperiaatteena on ollut tasaisen rakennuskorkeuden säilyttäminen. Tästä syystä muutosten tulee pysyä rakennuksen nykyisen hahmon sisäpuolella, vesikattojen yläpuolelle ei saa sijoittaa lasikatteisten tilojen rakenteita eikä ilmanvaihtokonehuoneita tai muita ilmanvaihdon rakenteita.

4.5 Liikennejärjestelyt

Yliopistonkatu on pihakatutyypinen läpiajolta rauhoitettu katuosuus. Vuorikadun risteyksessä on ajoesteenä kauko-ohjauksella alaslaskettavat tolpat. Tilapäinen läpiajo tarvitaan mm. hotelli Helsingin bussiliikennettä varten. Bussit eivät mahdu kääntymään ahtaassa Vuorikadun risteyksessä. Tämän takia katualuetta ei voida täysin elävöittää ja kalustaa kuten kävelyaluetta.

Saattoliikenteen ajoyhteys rakennukseen tapahtuu Fabianinkadulta.

Huoltoliikenne hoidetaan maanalaisten yhteyksien kautta, ne säilyvät ennallaan. Tavaramallin lastauspiha ja jäteasema ovat päärakennuksen alla Kluuvintunnelin yhteydessä. Yliopistonkatu 4:stä on sinne tunneliyhteys K2-kerroksen kautta.

Rakennuksen K5-kerroksessa on autohalli, jossa on 18 autopaikkaa. Autopaikat säilyvät ennallaan. Autohallista on ajoyhteys Kluuvin kauppakeskuksen autohallin kautta

Kluuvintunneliin. Piha-alueelle ei edellytetä sijoitettavaksi pysäköintipaikkoja, mutta huoltoyhteys tulee säilyttää.

4.6 Tilaohjelma

Rakennuksen kerroksista K1,1 ja 2 muodostetaan Tiedekulma, uudenlainen, monikäyttöinen toimintaympäristö, jonka ideointi on keskeinen osa kilpailutehtävää. Tiedekulmalle ei ole laadittu yksityiskohtaista tilaohjelmaa, vaan tarkoitus on tehdä monikäyttöistä, suureksi osaksi avointa tilaa.

Rakennuksen sisäpiha kuuluu suunnittelualueeseen ja se voidaan kattaa. Pihatilan ratkaisuihin tulee kuitenkin säilyttää nykyinen huoltoyhteys viereiseen Kluuvin kaupakeskukseen.

Kerrosten K1, 1 ja 2 pinta-ala on tällä hetkellä yhteensä noin 2400 m^2 .

Noin 800 - 1200 m^2 Tiedekulmasta tulee olemaan avointa tapahtuma – näyttely – toimintatilaa, jossa on myös kahvila- ja myymälätoimintoja. Noin 400 - 600 m^2 tulee olemaan erilaiseen lyhytaikaiseen työskentelyyn varattavissa olevaa työtilaa, josta osa on tiimitiloja ja osa yksittäistyöpisteitä erilaisina työympäristöinä. Noin 500 - 800 m^2 tulee olemaan pysyvämpiä työtiloja, jotka toteutetaan monitilatoimistona. Avointa työympäristöä tukevat erilaiset syventymis-, palaveri-, kokous- ja kohtaamistilat. Pinta-alat ovat viitteellisiä ja pinta-alajakauma tarkentuu toteutussuunnittelun yhteydessä.

Kerrokset 3 – 6 tulevat olemaan avointa monitilatoimistoa niin, että kaikki nämä kerrokset on mahdollista vuokrata ulos ja tarvittaessa osoittaa eri käyttäjätahoille. Toimitokerroksista tulee esittää viitteellinen suunnitelma. Kilpailussa päähuomio on Tiedekulmassa, kerroksissa K1,1 ja 2.

Rakennuksen kellarikerroksissa K2 ja K4 on yliopistoliikunnan tiloja. Peruskorjauksen yhteydessä otetaan nyt varastokäytössä oleva K3 kerros myös yliopistoliikunnan käyttöön. Kellarikerrosten K2 – K5 tilasuunnittelu ei kuulu kilpailutehtävään. Kulku liikuntatiloihin uuden Tiedekulman kautta ja mahdolliset näkymät ylemmistä kerroksista liikuntatiloihin esitetään, samoin tarvittavat talotekniset varaukset.

Kerros K5 säilyy autohallina.

4.7 Tekninen suunnittelu

4.7.1 Rakennuksen runko

Kellarikerroksissa, K1-kerroksen kattoon saakka, rakennuksen runko on paikalla valettua betonirakennetta. Rakennus on perustettu kallion varaan teräsbetonianturoin ja ulkopuolinen pohjavedenpinnan hallinta tapahtuu patoseinärakenteella. Kantavina pystyrakenteina toimivat teräsbetonipilarit, hissi-, porras- ja talotekniikkakuilujen seinät sekä perusmuurit. Kantavana vaakarakenteena kellarikerroksissa on teräsbetoninen ylälaattapalkisto.

Maanpinnan yläpuolella (1.-6. kerros) rakennus on osin elementtirakenteinen ja osin paikalla valettu. Kantavana pystyrakenteena ovat paikalla valetut teräsbetoniset pilarit sekä hissi-, porras- ja talotekniikkakuilujen seinät. Rakennuksen ulkoseinillä on kantavat julkisivuelementit ja naapurirakennuksia vasten olevat seinät ovat myös elementtirakenteisia. Kantavana vaakarakenteena yläkerroksissa ovat paikalla valetut teräsbetonipalkit, keskialueella kantava laatta on tehty paikalla valettuna ja ulkoseiniin liittyvinä rakenteena on käytetty ontelolaattaelementtejä. Yläpohjarakenteena ovat ontelo-

laatat, mineraalivillalämmöneristys sekä vedeneristys, ilmanvaihtokonehuoneet ovat teräsbetonirakenteiset.

4.7.2 Rakennetekniset suunnitteluohjeet

Suunnittelun lähtökohtana on, että rakennuksen pystysuuntainen kantava runkojärjestelmä, siis väliseinät, pilarit sekä ulkoseinät säilyvät ennallaan K5 kellarista 6. kerrokseen saakka. Kilpailutehtävä kohdistuu rakennuksen rungon osalta ensisijaisesti 1. ja 2. kerroksen lattioiden vaakarakenteisiin sekä katu- ja pihajulkisivujen ratkaisuihin.

Katujulkisivuilla julkisivuelementtien ulkokuori, lämmöneristeet ja ikkunat puretaan ja uusitaan nykymääräyksiä vastaaviksi. Julkisivuelementtien kantava sisäkuori säilytetään 3.-6. kerroksessa ja siihen voidaan esittää aukotusmuutoksia nykyisen rakenteen sallimissa puitteissa.

Katujulkisivun alimpien eli 1. ja 2. kerroksen osalta kilpailuehdotuksessa tulee esittää ulkoseinän avausten lisäksi myös pääperiaatteet tarvittaville rungon lisätuennoille.

Pihajulkisivussa julkisivuelementtien ulkokuori, lämmöneristeet ja ikkunat puretaan ja uusitaan nykymääräyksiä vastaaviksi. Julkisivuelementtien kantava sisäkuori säilytetään ja siihen voidaan esittää aukotusmuutoksia nykyrakenteen sallimissa puitteissa.

Kuudennen kerroksen tilojen ja ilmanvaihtokonehuoneen laajuus ja ratkaisut voidaan määrittää rakennuksen muun kokonaisratkaisun ja kaupunkikuvallisten vaatimusten perusteella. Yläpohjan lämmön- ja vedeneristykset uusitaan nykymääräyksiä vastaaviksi.

4.7.3 Talotekniikan ja yhdyskuntatekniikan suunnittelu

Rakennus on liitetty Helsingin Energian kaukolämpö- ja kaukojäähdytysverkostoihin. Jatkossa lämmön- ja jäähdytyksen tuotanto tehdään vastaavasti kaukolämmöllä ja kaukojäähdytyksellä. Nykyiset liittymät sijaitsevat Yliopistonkadulla ja ne säilytetään. Lämmitys- ja jäähdytysjärjestelmät uusitaan kokonaisuudessaan.

Rakennuksen vesi- ja viemärijärjestelmät uusitaan kokonaisuudessaan, nykyiset liittymät Yliopistonkadulla säilytetään.

Ilmanvaihtojärjestelmät uusitaan lukuun ottamatta K2. ja K4. kellarikerroksen liikuntatilojen tuloilmajärjestelmää, joka säilytetään.

Uudessa ilmanvaihtojärjestelmässä tulee huomioida tilojen muunneltavuus, käyttövarmuus ja energiataloudellisuus. Ilmanvaihtojärjestelmää tulee hajauttaa siten, että yksittäisten ilmanvaihtokoneiden ilmamäärät pysyvät pienehköinä (esim. kerroskohtaiset koneet). Koneet voivat sijaita joko rakennuksen yläkerroksissa kootusti tai kerroksissa palvelualueillaan. Taloteknisiä kuiluja tulee varata riittävästi siten, että rakennuksen muunneltavuus toteutuu.

Rakennuksen sähkö-, tietoverkko- ja heikkovirtajärjestelmät uusitaan. Rakennukseen on tavoitteena asentaa aurinkopaneeleita sähkötuotantoa varten.

4.7.4 Kestävä kehitys

Suunnittelussa on pyrittävä ekologisesti kestäviin ratkaisuihin. Rakennukset ja rakenteet on suunniteltava kestäviksi, pitkäikäisiksi ja helposti puhdistettaviksi, huollettaviksi sekä korjattaviksi. Rakennejärjestelmissä on pyrittävä sellaiseen ratkaisuun, että rakennuksen muunneltavuuden ja tilajoustopuun edellyttämät systemaattiset taloteknisten järjestelmien reititykset ovat mahdollisia. Materiaali- ja järjestelmävalinnoissa tulee huomioida myös niiden vaikutukset rakennuksen elinkaaren hiilijalanjälkeen.

Energianhallinnan kannalta keskeisenä tavoitteena on saavuttaa rakennukselle 1.6.2013 uudistetun energiatodistuksen mukainen energiatehokkuusluokka B. Rakennus-

nuksen elinkaaren (30v) hiilijalanjäljen tavoite on standardin EN – 15978 mukaisesti määriteltynä alle 30 kg CO₂e/netto m²/v.

4.7.5 Tavoitehinta

Rakennushankkeen tavoitehinta on 20 milj. € (alv 0%).

4.8 Kilpailuehdotusten arvosteluperusteet

Keskeiset arvosteluperusteet ovat Tiedekulman toiminnallinen ja visuaalinen ratkaisu, jotka tukevat asiakasarvon muodostumista, arkkitehtoninen kokonaisuus ja kaupunkikuvallinen ilme, investointikustannukset ja elinkaaritaloudellisuus sekä ekologisesti kestävä ratkaisu.

Kokonaisratkaisu ja ehdotuksen kehittämiskelpoisuus ovat arvioinnissa tärkeämmät kuin yksityiskohtien virheettömyys. Parhaista ehdotuksista laaditaan järjestäjien toimesta laajuus- ja kustannusvertailut.

5. Ehdotusten laadintaohjeet

5.1 Vaadittavat asiakirjat

Pohjapiirrokset 1:200

Pohjapiirroks

K1, 1, 2, esimerkkikerros 3 – 5 sekä kerros 6 esitetään mittakaavassa 1:200. Katutason pohjapiirustuksessa esitetään myös asemapiirros. Pohjapiirroksiin merkitään tilan tai tilaryhmän käyttötarkoitus, huonealat, kerrostasojen korkeusmerkinnät, liittyminen katu ympäristöön, leikkausten paikat sekä mahdolliset muut piirrok

sia selventävät merkinnät. Pohjapiirustuksia havainnollistetaan esittämällä ideoita tilojen kalustuksesta, erityisesti Tiedekulmassa. Kalustettuja tiloja voi esittää myös erillisinä kalustepohjina. Tiedekulman julkisivuvausten ja muiden rakennemuutosten ratkaisut esitetään pohjapiirroksissa ja leikkauksissa. Pohjapiirroksista tulee näkyä teknisten tilojen (IV-konehuoneet, sähkötekniset tilat, TATE-kuilut jne.) varaukset.

Julkisivut 1:200

Julkisivupiirroksissa tulee esittää käytetyt pintamateriaalit ja tarpeellisessa laajuudessa myös viereisten rakennusten julkisivuja. Vähintään katujulkisivut tulee esittää.

Leikkaukset 1:200

Esitetään oleellisia ratkaisuja havainnollistavat leikkaukset.

Julkisivusovituks

Julkisivusovitukset esitetään kahteen järjestäjän antamaan valokuvaan.

Perspektiivikuvat

Tiedekulmasta tulee esittää vähintään kaksi perspektiivikuvaa. Perspektiivikuvat tulisi esittää asiakasarvon näkökulmasta, kuinka esitetyt asiakasarvokriteerit toteutuvat ratkaisuis

sa. Kuvaan tulee liittää sanallinen selvitys tästä.

Selostus

Kilpailuehdotukseen liitetään lyhyt selostus, josta käy ilmi suunnitelman periaatteet perusteluineen ja rakenneratkaisuineen. Lisäksi selostuksessa tulee esittää huoneisto- ja brutto-alalaskelmat kerroksista K1 – 2 -- RT -kortiston ohjeiden mukaisesti määriteltynä.

Selostukseen laaditaan lyhyt talotekniikkaa koskeva osuus, jossa kuvaillaan ajatellun ilmanvaihtojärjestelmän ja muiden taloteknisten järjestelmien pääperiaatteet. Osiossa

kerrotaan millä toimenpiteillä ja ratkaisuilla saavutetaan kohdassa 5.2.4 (kestävä kehitys) energianhallinnalle ja elinkaaren hiilijalanjäljelle asetetut tavoitteet. Tarvittaessa selostusta havainnollistetaan riittävin kaavioin. Osiossa esitetään myös mahdollisten aurinkopaneelien sijainti ja määrä.

Selostus tulee liittää osaksi kuvaplanssia sekä toimittaa erillisenä tulosteena ja tiedostona.

Muu materiaali

Kilpailijat voivat esittää myös muuta kilpailuehdotusta havainnollistavaa vapaavalintaista materiaalia.

PDF-dokumentit ja muu sähköinen aineisto

Lisäksi ehdotukseen tulee liittää mukaan CD-levy, jossa on planssi pienennökset A3-koossa sekä selostus yhdeksi pdf-tiedostoksi tallennettuna, tiedostokoko enintään 10 Mt. Tiedostosta on poistettava tunnistetiedot.

5.2 Piirustusten esitystapa

Piirustukset kiinnitetään pystysuuntaisille 594 mm x 841 mm jäykille ja käsittelyä kestäville alustoille ja niiden tulee olla sellaisenaan julkaisukelpoisia (ei saa päällystää muovilla). Kaikki asiakirjat tulee merkitä nimimerkillä. Mukaan liitetään planssi pienennökset A3-kopiosarjana sekä erillinen nimimerkillä varustettu kopio selostuksesta.

5.3 Kilpailusalaisuus

Kilpailu on salainen. Kilpailuehdotuksen jokainen asiakirja on varustettava nimimerkillä. Kilpailuehdotuksen mukaan on jätettävä suljettu, nimimerkillä varustettu läpinäkyvätön kirjekuori, joka sisältää ehdotuksen nimimerkin sekä tekijän nimen yhteystietoineen. Lisäksi on merkittävä, kenellä on ehdotuksen tekijänoikeudet.

5.4 Kilpailuehdotusten sisäänjätö

Kilpailuehdotuksen päälle tulee merkitä "Yliopistonkatu 4, arkkitehtuurikutsukilpailu".

Kilpailu päättyy 31.10.2014.

Kilpailuehdotukset tulee jättää viimeistään määräpäivänä klo 15.30 mennessä Helsingin yliopiston kirjaamoon osoitteeseen:

Yliopistonkatu 4, 00170 Helsinki

Mikäli kilpailuehdotus lähetetään postitse, tulee se postittaa todistettavasti viimeistään määräpäivänä osoitteeseen:

Helsingin yliopisto, kirjaamo
PL 33
00014 Helsingin yliopisto

Helsingissä 16.6. 2014, Palkintolautakunta